

Transcript podcast World Wide Wintertuin
Aflevering: Maghalie van der Bunt-George & Aline Abdul

Voice-over: Dit is een podcast van Wintertuin.

Voice-over #2: Je luistert naar de podcast World Wide Wintertuin. Op 23 september 2023 verschenen bij Wintertuin Uitgeverij twee bijzondere uitgaven: *Oro is goud* van Maghalie van der Bunt-George en *Sin frontera* van Aline Abdul. De verhalenbundel *Oro is goud* is het debuut van Maghalie en kwam voort uit haar deelname aan de schrijfcursus Creative Writing Curaçao. Aline zit in het talentontwikkeltraject van Wintertuin Curaçao en haar dichtbundel *Sin frontera* is het allereerste Papiamentstalige chapbook dat bij de uitgeverij verschijnt. Beide schrijvers presenteerden aan de hand van bijzondere performances hun boeken op het Wintertuinfestival Curaçao.

Voorafgaand aan de presentaties interviewde Wintertuin directeur Frank Tazelaar Maghalie en Aline over hun schrijfproces, het Papiaments en hun multiculturele achtergrond.

Frank: We zitten hier op Curaçao. De zon gaat langzaam onder. Het is eind september. We zitten een aantal dagen voor het Wintertuinfestival Curaçao, dat een enorm mooi programma biedt, waaronder de presentatie van twee heel mooie, bijzondere boeken, en de schrijvers hiervan zitten bij mij aan tafel. Aline Abdul en Maghalie van der Bunt-George. Welkom.

Aline: Ja, erg bedankt.

Maghalie: Dankjewel, erg leuk om hier te zijn.

Aline: Ja, een eer.

Frank: We beginnen met een voordracht in het Spaans van jou, Aline. Wonderlijk genoeg: je boek is het Papiaments, maar we beginnen met een voordracht in het Spaans.

Aline: En dan hier, oké...

'Calma'
Búscame
en tus días tormentosos,
para mostrarte cómo
calmaré tu mar bravo,
llenaré tu copa vacía,
desenredaré tus cadenas,
seré la costurera que teje tus heridas.

Encuéntrame en el caos,
que me encanta ser
aquella
que te brinda la paz.

Frank: Mooi, heel direct.

Maghalie: Netjes!

Aline: Die is een, die is een korte en dan nog een... oké. Deze. Ik heb ook een proza, zeggen ze dan toch, maar die is een beetje lang. Oké, ik doe nog, ik doe nog een korte, een korte. Deze heet... oké, 'Artista pa'l cora' heet het gedicht.

'Artista pa'l cora'

No anhelo un artista
que pinte la vista
con imágenes atractivas,
y trucos de estilo

Busco más bien
quien sepa componer
a mi alma
una melodía suave y pura
para que resuene siempre en mi ser,
y disfrute su canto eterno.

No deseo solo
lo que los ojos puedan disfrutar,
si no lo que realmente
en el corazón
permanecerá.

Frank: Heel muzikaal!

Aline: Mm.

Frank: Ja.

Aline: Ja, het is een beetje ritmisch.

Frank: Hm-hm.

Maghalie: *Bonita*.

Frank: *Muy bonita*. Maar je schrijft eigenlijk natuurlijk in het Spaans, denk ik, of niet.

Aline: Ja, ik heb dat wel gemerkt. En in het Papiaments ook natuurlijk, maar ook weer andere thema's. Dus ik kan niet zulke dingen in het Papiaments schrijven.

Frank: Want als het gaat over of dit soort dingen, want dit is best persoonlijk...

Aline: Ja.

Frank: ...dan komt de Spaanse taal weer gelijk-

Maghalie: Hoe komt dat dan? Dus, wat is het dan dat je dat niet in het Papiaments kan? Is het omdat je...?

Aline: Ik denk doordat ik woorden die ik gebruik niet in het Papiaments kon vinden. Dat was ik aan het, ja, daar dacht ik daar vanochtend pas over, in het Spaans heb je enkele werkwoorden die niet letterlijk vertalen naar het Papiaments. Dus ja, het is gewoon, ik denk, het Spaans heeft een bredere woordenschat ook, dus.

Frank: Meer vocabulaire.

Aline: Ja, en er zijn echt, ik weet niet of het zo moet noemen, maar romantische [...], zeg maar.

Frank: Ja. Dus als jij je precies wil uitdrukken, bijvoorbeeld over de liefde of over je kunstenaarschap, dan...

Aline: Ja, ik denk dan wel in het Spaans.

Frank: Ja.

Aline: Ik vind ook, ik vind het Spaans met dat soort thema's... misschien het komt omdat ik, omdat ik ook heel vroeg naar de Spaanse muziek luister en veel van die liedjes gaan over dat soort thema's dan

Frank: Over de liefde, natuurlijk dan.

Aline: Ja, dan krijg je ook inspiratie.

Frank: En je spreekt ook Arabisch.

Aline: Ja, maar-

Frank: En kan je daarin schrijven?

Aline: Nee, want het Arabisch die we spreken is een dialect, kan je zeggen, want de oorspronkelijke is heel erg moeilijk. Het is anders dan- dus wat we schrijven is anders van wat we praten.

Frank: Ja, ja.

Aline: Dus.

Frank: Dus klassiek Arabisch schrijf je, maar dat is lastig...

Aline: Ja, precies. Dus ik kan eigenlijk, die Arabisch die ze schrijven, dus de *real real real thing*, kan ik niet helemaal verstaan.

Maghalie: Kan je het wel lezen?

Aline: Ja, ik kan het wel lezen en schrijven, maar ik weet niet wat al die woorden betekenen. Dus ik kan wel een Arabisch woord herkennen, maar ik weet niet precies wat het betekent. Als het niet- want je Libanees, maar bijvoorbeeld Marokkanen of mensen Algerije ofzo, zij spreken helemaal iets anders. Zijn bijna niet te verstaan. Dus daarom is het moeilijk.

Frank: Ja, en jij spreekt Libanees-Arabisch?

Aline: Ja, Libanees, maar ja, dat- je kan niet Libanees-Arabisch schrijven. Dat kan je niet doen, want er bestaat geen...

Frank: Nee, er bestaat geen schrift voor. En dan heb je nog het Engels.

Aline: Ja, het Engels heb ik ook geprobeerd, maar ik weet niet, ik denk, het Engels... Ik vind het heel snel cliché worden.

Frank: Ah ja.

Aline: Want er is al zoveel geschreven in het Engels en ik voel van: het wordt heel snel gewoon *boring* of er wordt weer hetzelfde gezegd. Dus daarvoor ben ik bang, in het Engels. Daarom doe ik het niet.

Frank: En hoe voel je je dan als je in het Papiaments schrijft? Want dat is dus eigenlijk je tweede taal, Spaans je eerste taal. Heb je het gevoel dat je de controle hebt over de taal?

Aline: Papiaments?

Frank: Ja.

Aline: Ik denk het wel, ja. En dat kreeg ik dan- niet omdat ik het zeg, maar omdat ik het voel. Dus bijvoorbeeld, ik zie hoe gewoon dus mensen uit Curaçao zeg maar- dus ik geef ook bijles, dus en als ik bijles geef aan sommige kinderen die gewoon van Curaçao zijn, ze weten niet hoe accenten in elkaar zitten, wanneer je een accent moeten zetten of niet. Of wat gewoon enkele woorden betekenen. Dus dan zie ik van: ik heb toch wel een bredere kennis dan van wat ik dacht. Dus ja, zulke dingen die bewijzen aan mij dat ik wel Papiaments kan.

Frank: Dus Papiaments is eigenlijk misschien je eerste schrijftaal.

Aline: Hm, ja, ik denk het ook, ja. En dat heb ik ook gezegd, in dat gedicht van 'Di kon Papiamentu?'

Maghalie: Maar ik, het viel mij op dat je ook wel veel woorden kent die niet gangbaar zijn in het Papiaments.

Aline: Ja, precies, door mevrouw Lucille Berry, dus zij heeft- even vanaf het begin. Dus vroeger – vroeger, twee jaar geleden – schreef ik heel veel, ik weet niet hoe je het zegt, maar *poema lírico*, en dat betekent dan met heel veel rijm. En zij zei tegen mij: ze lijken net Sinterklaasliedjes. En dat is heel erg.

Maghalie: Dat kwam binnen?

Aline: Ja, ik was denk ik zestien of zeventien, ik ging huilen, ja. En toen zei ze tegen mij van: probeer maar vrij te schrijven, dus zonder structuur of gebondenheid, want ja, je wordt niet [*limita bomensu*] als je gaat rijmen, en ze heeft gelijk, dus.

Frank: Maar dat lijkt me heel moeilijk in het Papiaments, dat er eigenlijk weinig voorbeelden zijn van dichters. Je hebt natuurlijk Lucille Berry zelf, als voorbeeld.

Aline: Precies, precies.

Frank: Want het is heel weinig geschreven, of heel weinig poëzie beschikbaar.

Aline: Ja, heel weinig beschikbaar en heel weinig... dus wat we hebben gaat- wat we hebben gaat alleen- gaat over hetzelfde. Ze schrijven allemaal over hetzelfde, over hetzelfde. Over het land, over de zee. En dus dat vind ik heel mooi aan *Sin frontera*, want je hebt andere thema's die naar voren komen.

Frank: Want in feite is dit een bundel van jouw generatie, echt door een jonger iemand gemaakt, die heel sterk afwijkt van wat er al is. Maar is daarmee ook een heel belangrijke bundel, want er is niet zoets op dit eiland.

Aline: Nee, precies. Bijvoorbeeld, [Yesmeni] zingt, zij heeft ook gepubliceerd met ik denk zesentwintigste of vijfentwintigste, maar dat van haar gaat ook weer puur over Curaçaose cultuur en het land. Dus heel veel patriotisme enzo. Maar dus niet bijvoorbeeld andere thema's, bijvoorbeeld over de multiculturalisme, die ik wel naar voren breng. En ik denk dat dat komt omdat ik persoonlijk in het buitenland ben geboren.

Frank: Je bent geboren in Beiroet en je bent opgegroeid in...

Aline: Curaçao. Dus geboren daar, getogen hier.

Frank: Ja.

Aline: Ja.

Frank: En we horen het al aan alle talen die je spreekt, je bent multiculturalisme, dat ben jijzelf. Multilinguïsmen ook, alles bij elkaar. En de thema's die hier gangbaar waren, je noemt het patriotisme, dat staat heel ver weg van jou. Zou je kunnen samenvatten welke thema's je wel in je bundel naar voren laat komen?

Aline: Ik denk sowieso identiteit, want ik ga zelf op zoek van: wat ben ik eigenlijk? Want je voelt, de kافت zegt het al, je bent... het is een salade.

Frank: Ja, het is een salade.

Aline: Van alles een beetje gewoon.

Frank: Met een heel mooi – voor mensen die niet kunnen zien, op de Notulen van het Onzichtbare staat ook deze kافت afgebeeld – Arabische tekens, een Turkse halve maan zie je, Antiliaanse gulden. Prachtig.

Aline: Ja, en je ziet ook de Libanese sedoeboen, je ziet ook een Piña-gebouw, en de sterren die op de vlag van Curaçao staan. Dus je ziet echt de salade die bestaat uit

verschillende dingen. En de kom zelf is een traditionele Libanese cup die ze gebruiken om koffie te drinken. Dus daarin zie je van, dat is dan mijn basis persoonlijk, Libanon, en dan daarin de salade. Dus ja, identiteit sowieso komt terug in het boek. Ook het uiten van emotie. Dat is het laatste hoofdstuk, want die gaat echt meer over gewoon persoonlijke ervaringen en emoties en gevoelens. En dan de eerste twee die gaan over Curaçao en het Papiaments, maar niet alleen maar puur over alleen maar patriottisme, maar ook van wat voor buitenlandse invloeden er zijn in deze samenleving. Dus als je andere gedichten van andere dichters, van puur lokale dichters gaat lezen, dan voel je alsof Curaçao alleen maar puur Curaçao is, 100 procent, geen buitenlanders, geen mengsel, niks, maar dat is eigenlijk niet de werkelijkheid.

Frank: Want de werkelijkheid is een multiculturele samenwerking met heel veel invalshoeken.

Aline: Precies, en die wordt of werd volgens mij niet heel goed afgebeeld of vertegenwoordigd in de literatuur. Dat is dan wat ik met dit wil bereiken.

Frank: Want had jij toen je opgroeide het idee van: ik zie me niet gerepresenteerd in de literatuur van Curaçao?

Aline: Ja, helemaal ja, ik voelde me altijd toch een andere. Ja, altijd, dus gewoon op school enzo. Maar dat is omdat, ja, dus bijvoorbeeld doordat ik ook, door mijn religie bijvoorbeeld, dat ik moslim ben – sowieso, dit is geen moslim samenleving – dus dat heeft ook weer een andere invloed. Want bijvoorbeeld, ik mag geen varkensvlees eten en hier eten ze heel veel varkensvlees. Dus op school, de mensen doen altijd van, of toen ik kleiner was, ze zeiden altijd van: oh ja, jij mag niet, want jij...

Frank: Ja, ja, ja.

Aline: En dan ben ik de enige die niet aan het eten is en dan voel je je, dan voel je je weer anders. Dat heeft dan weer met religie te maken. Maar dan zie je duidelijk dat er weer een verschil wordt gemaakt. Maar op een gegeven moment gaan mensen wel herinneren van: oh ja, zij eet geen varkensvlees, dus dan breng ik toch kip voor haar. Maar dat is dan na een tijdje, dus je voelt je als eerste wel anders, of je voelt je buitenstaander, gebruik ik even. Maar op een gegeven moment, dus nu, negentien jaar later, voel ik me wel geïntegreerd en ik zie dat mensen dat, dus de Curaçaoënaars, die waarderen het heel die heel erg veel dat ik ook m'n best doe om hun taal te leren en om te integreren.

Frank: Ja, en je kunt natuurlijk op verschillende manieren integreren. Je kunt integreren door helemaal op te gaan, een soort Curaçaoënaar te worden en een dichtbundel te maken die over de zee gaat en over Curaçao. Maar je integreert natuurlijk wel met behoud van kleur. Je laat, je maakt- de salade heeft wel verschillende kleuren, ook nog.

Aline: Precies, precies.

Frank: En hoe, hoe doe je dat? Hoe kijk je daarnaar? Want je vertegenwoordigt wel iets, hè, je vertegenwoordigt een generatie, je bent een moslima, je spreekt andere

talen dan hier gangbaar zijn, je hebt andere culturen in je. Die wil je niet verloren laten gaan. Hoe voelt het om die naar voren te brengen? Durf je daar, ook met dit boek bijvoorbeeld, op te wijzen? Doe je dat bijvoorbeeld in de media, wijs je op waar je vandaan komt?

Aline: Ja, natuurlijk ja. Op Instagram noem ik mezelf 'Yu di dos Tera', dus niet alleen maar 'Yu di Kòrsou', maar ik moet niet vergeten dat ik ook van Libanon kom. Want sommige mensen hebben de neiging van... ze willen zo erg laten zien dat ze van Curaçao zijn, dat ze hun 'echte'- of hun niet hun echte, maar hun oorspronkelijke *roots* vergeten. Dat heb ik met verschillende Arabische families op Curaçao gezien, dus van drie of vier generaties later. Dan kennen ze Libanon niet eens, en dat is ook weer niet de bedoeling. Maar de bedoeling is gewoon om, zoals het boek zegt, *Sin frontera*, dus zonder grenzen ervoor te zorgen dat iedereen zich thuis voelt in een samenleving waar ik me thuis voel.

Frank: Ja, ja. En dat jij je thuisvoelt betekent ook dat je iets niet opgeeft, maar dat je iets toevoegt.

Aline: Ja precies, en dat ik ook.. dus dit is mijn thuis, maar daar is ook mijn thuis. Dus ja, dat is er dan.

Frank: Maar ja, je bent...

Maghalie: Ik luister gefascineerd naar Aline.

Frank: Ja, want ik hoor heel veel, wat ik ook uit gesprekken met jou heb gehoord, het niet thuishoren in de cultuur.

Maghalie: Ja, ik vind het zo mooi dat er zoveel overeenkomsten eigenlijk zijn. En dan tussen een hele jonge vrouw en die eigenlijk, ja, heel mooi verwoord wat ik ook heb meegemaakt en gevoeld. Van thuishoren, wanneer hoor je thuis op het eiland, hoe verhoud je je binnen het Koninkrijk? Wanneer word je gezien als een Yu Kòrsou? Mag je anders zijn of moet je je andere *roots* opzij zetten? Dus dat is wel heel mooi hoe dat overeenkomt.

Frank: Ja, want dat integreren of de *blending*, het invoegen zeg maar... Aline, je zei het heel mooi, dat dat kan door dingen op te geven, maar het kan ook door iets toe te voegen. Wat is jouw positie? Het is eigenlijk een vraag met een open deur, want ik weet het, maar wat is jouw positie daarin? Want jij voegt ook niet zomaar in.

Maghalie: Nee, ik vind het een rijkdom om bicultureel te zijn, zeg maar. Het is zo te gek eigenlijk dat je bij twee culturen thuis hoort, dat je dat je kan meeprouwen, maar ook dat je kan begrijpen de ene cultuur en een hele andere cultuur, en dat je een soort brug bent daartussen. En ook dat je, ja, ik denk soms wel eens: als die ene groep zou weten wat ik aan de andere kant meemaak en vice versa, weet je, dat is zo fascinerend.

Frank: Ja.

Maghalie: Maar het is ook heel rijk.

Frank: Maar we horen ook net, we horen net bij jou Aline dat dat voorbeeld van die school en het varkensvlees, dat zijn hele kleine dingen, maar die kunnen enorm doorwerken natuurlijk. Het voortdurend anders zijn.

Maghalie: Ja, dat is...

Frank: Heb jij dat ook meegemaakt? Je bent natuurlijk, je hebt op een andere manier een multiculturele achtergrond.

Maghalie: Ja, zeker, ik heb dat heel erg mee en tot de dag van vandaag maak je dat mee. Ik heb een Nederlandse moeder, ik heb een Curaçaose vader. En mijn vader, die komt oorspronkelijk- of zijn ouders komen uit Guyana, dus die spraken dus Engels en geen Papiamentu. En mijn moeder sprak Nederlands, dus wij spraken thuis Nederlands. Dus ik werd op school- mijn Papiamentu was natuurlijk niet perfect, dus ik was de [makamba pretú], zoals ze dat zeggen, ik was altijd de [makamba pretú] en ja, je... ik heb heel veel als kind, en ook wel daarna, gevoeld van ja, dat je toch altijd een vreemde eend in de bijt bent. En in Nederland zal ik altijd een allochtoon zijn. En maar hier ben ik ook altijd... Ik ben wel Yu Kòrsou voor de Yu Kòrsou hè, maar precies wat jij zei, hè, voor sommige mensen moet je puur zijn om Yu Kòrsou te kunnen zijn. En ja, en ik ervaar dat je gewoon van twee landen, van twee volken, van twee culturen kunt houden, zoals je het als een moeder houdt van twee, drie, vier kinderen en niet het ene meer lief heeft dan het ander, zo zie ik dat. Dat je echt ten diepste lief kan hebben- ik heb bijvoorbeeld het Papiamentu ook ten diepste lief, ook al spreek ik het niet perfect, ik spreek het goed, maar niet perfect.

Frank: Ja. Je hebt dit boek in het Nederlands geschreven.

Maghalie: Ja, dat is de taal waarin ik denk, dat is de taal waarin ik ben grootgebracht.

Frank: Wij hebben samen bij het Mondriaan Fonds gezeten om te verdedigen dat het in het Nederlands werd geschreven. Daar was kritiek op, want ze vonden, het moest eigenlijk gewoon in het Papiaments.

Maghalie: Ja, dat vond ik heel heftig.

Frank: Ja, dat was ook heftig. Kun je uitleggen waarom je het zo heftig vond?

Maghalie: Omdat je dus dan ook aan de andere kant eigenlijk afwijzing ervaart. Want eigenlijk zou het niet uit mogen maken en het is juist mooi, vind ik, dat je ook, weet je... we kunnen boeken vertalen, het mag er voor iedereen zijn en ja, ik heb- het kwam binnen omdat het precies is wat je voelt, hè. En in mijn geval, in ons geval voel je dat soms aan beide kanten, dat het eigenlijk bijna, je bent eigenlijk een zonde begaan, dat je als zwarte vrouw dat boek in het Nederlands schrijft, dat kan eigenlijk niet. Terwijl, ja, waarom kan dat niet?

Frank: Ja.

Aline: Ja.

Frank: Heb jij dat gevoel gehad?

Aline: Ja, dat vind ik heel mooi, want als ik naar Libanon ga bijvoorbeeld, dan weten mensen meteen van: jij woont niet hier, zij weten van: ik ben wel van... dus ik kom wel daarvandaan, door de manier waarop ik dus eruit zie. Maar door mijn accent ofzo, dan weten ze meteen- of ik zeg iets tegen m'n zusje in het Papiaments ofzo, en dan weten ze meteen: oh jij woont hier niet. Dus toch voel je je van: ja, ik hoor hier niet 100 procent. En dan als je hier bent, bijvoorbeeld we lopen ergens en we praten dan met mijn moeder in het Arabisch, en dan bleven mensen kijken als ik plotseling in het Papiaments iets zeg, want je verwacht niet dat je Papiaments kan of dat je een Papiaments accent hebt. Dus je voelt je hier weer niet 100 procent. Dus waar behoort je dan 100 procent?

Frank: En dan maak je een boek en dan schrijf je in het Papiaments. Voel je dat je dat mag, in het Papiaments schrijven, dat het jouw taal ook is?

Aline: Ja, ik voel wel dat het mag, alleen wat ik jammer vind, is dat bijvoorbeeld mijn familie in Libanon, die begrijpt het niet helemaal, dus dan kan ik met hun... dus dan kan ik het met hun niet helemaal delen. Dus dan voel je je weer een beetje beperkt. Maar ik vind het wel heel goed dat ik dat hier wel mag doen en dat de mensen dat ook, ja, dat ze dat ook goed vinden. Want ik heb heel veel, verschillende malen meegemaakt dat ze zeggen van: ja, je hebt toch geen goed Papiaments accent. Gewoon om, gewoon nog iets te zeggen.

Frank: Dus dat hebben jullie allebei meegemaakt, dat je eigenlijk niet Curaçao genoeg bent om het Papiaments te mogen aanwenden. En jij krijgt dan te horen: je moet het doen, eigenlijk, omdat je een zwarte vrouw bent. Dat hoort bij dat eiland, hè, die ambivalentie.

Maghalie: Ja.

Frank: Ja, dat brede spectrum, hè, caleidoscopisch is het eigenlijk, dat merk je hier voortdurend.

Maghalie: Ik vind het zo opmerkelijk dat we dan alle twee ook iets hebben geschreven over Papiamentu, over de taal.

Frank: Kunnen we daar... want het is jouw werk is in het Papiaments. Er zullen veel luisteraars zijn van deze podcast in Nederland, en tegen die mensen zeg ik: op de Notulen van het Onzichtbare, via de Wintertuinwebsite, staan vertalingen van een aantal van jouw gedichten. De bedoeling is ook dat het boek in een andere talen gaat vertaald worden, dus ook in het Engels. Dat lijkt me heel verstandig. Zeker gezien jouw familie in Libanon, die kunnen ook weer geen Nederlands. Maar zou jij – ik pak hem er heel even bij, dan kunnen we het daarover hebben en dan weet je ook meteen hoe het klinkt – dit gedicht kunnen voordragen?

Aline: Zal ik eerst voordragen en dan uitleggen?

Frank: Ja, doe dat maar ja.

Aline: Het gedicht heet, 'Di kon papiamentu?'.
.

'Di kon papiamentu?'

M'a purba ku pèn
di Shakespeare i di Khalil,
ku pènsel di Van Gogh
i di Dalí

Palabra a keda dualu
sin por haña pia
pa forma famia

Koló a keda tòrna
sin por haña kánvas
pa pinta ku fèrf di zeta

Wardand'un buèlta oportuno
m'a purba ku pèn di Elis
ku tinta china

Den un esfuerso resien
e pèn papiamentoso
a komponé melodia
pa mi balia wals ku dansa

E legria di a logra un krenchi
a sigurá mi
ku lo mi sigui buska ekselensia,
skibi na lenga di
Elis, Luis ku Pierre
honrando e bandera blou
di dos strea ku faha hel

P'esei m'a skohe papiamentu
i te na Medio Oriente
lo mi skohe lenga dje tera
ku ta fundeshi di mi kas.

Frank: Mooi.

Maghalie: Prachtig.

Aline: Bedankt.

Frank: Kun je iets vertellen over het gedicht?

Aline: Ja, dus dit gedicht heb ik geschreven omdat ik heel vaak de vraag kreeg van: waarom schrijf je het Papiaments? Dat is ook de titel, 'Di kon Papiamentu?', waarom Papiamento? En dat is dan mijn antwoord, waarom Papiamento. Want zoals ik zei, ik

trachtte met de pen van Shakespeare, Khalil, Dalí en ik had nog iemand genoemd, ik herinner me nu even niet, dus die moeten dan de talen vertegenwoordigen. Dus ik probeerde dan in het Engels te schrijven of in het Spaans te schrijven of in het Arabisch. Maar ik zag geen resultaten waarmee ik tevreden was. Dus op een gegeven moment ben ik in het Papiaments gaan proberen en daar heb ik wel de resultaten gezien, die ik wou eigenlijk. En dus dan leg ik uit: daarom heb ik dan voor het Papiaments gekozen, omdat ik me daar het lekkerste en het veiligst voelde om mijn emoties te uiten en ik bereikte wat ik ook wou bereiken met het schrijven. Dus waarom Papiaments? Daarom Papiaments.

Frank: En toch ook voorbeelden. Je noemt Elis Juliana.

Aline: Ja, dus ik zei van: ik ga hun... hun stappen volgen en ik ga dan ook de vlag blijven, ik weet niet hoe je het zegt...

Maghalie: Hoog houden?

Aline: Hoog houden, ja precies.

Frank: En wat, want dat zijn voorbeelden, natuurlijk heel andere soort voorbeelden dan jezelf bent – oudere mannen. Maar wat heb je gevonden, bijvoorbeeld Elis Juliana, want die heeft natuurlijk ook heel veel muziek hè, in zijn poëzie en ritmes geïncorporeerd, wat heeft Elis Juliana jou als voorbeeld gebracht?

Aline: Dat is heel mooi, want ik noem de vlag en de drie grote schrijvers in dezelfde strofe. En dat heeft ook... de xxx (00:23:56), de twee sterren, heel veel mensen weten dit niet, maar de sterren zijn vijfhoekige sterren. En die vijf hoeken staan voor iets specifiek, want op de vlag van Aruba staat een ster met vier...

Frank: Ja, ja, ja.

Aline: Met vier punten. Maar de vijf punten die staan voor de multiculturele samenleving, omdat zij de vijf continenten van de wereld vertegenwoordigen. Dus op de vlag zelf zie je- ik vind het gewoon zo mooi. En dan zie je ook meteen van: ik ga Elis volgen, dus het Papiaments volgen, want dat is een metafoor dan van het Papiaments en de Papiamentse literatuur, maar ook die twee sterren die ik moet blijven hooghouden. Dus de vijf continenten, dus de multiculturele samenleving. Wat Elis mij heeft gebracht, vooral zijn haiku's, hij was de eerste die hij heeft geschreven in het Papiaments. En op een gegeven moment is dat een beetje afgedaald, niemand is er echt heel erg actief mee doorgegaan. En ik heb wel een paar haiku's gepubliceerd, niet heel veel, maar het is toch iets om het opnieuw te laten leven. Elis was wel heel patriottisch, dus- ja sowieso, gewoon puur Curaçaoënaar. Dus wat ik zou willen doen is dat meenemen, maar ook een stuk van mij erin stoppen. En dan heb je weer die vijf sterren, of die vijf punten, die vijf hoeken, sorry.

Frank: Ja, dat is heel wel mooi gezegd: iets nemen wat er is, dat eren, maar ook iets van jezelf erin stoppen. Maar dat is inderdaad, dat is.

Aline: Een salade ervan maken.

Frank: Een salade ervan maken, dat is wat het is.

Maghalie: Nou, dat verrijkt, toch? Want als je alleen maar doet wat er al was of wat er is...

Aline: Wat heb je dan gedaan?

Maghalie: Ja, dan heb je eigenlijk niks nieuws toegevoegd. Wat ik ook mooi vind, is dat Papiamentu, want die multiculturaliteit, dat die eigenlijk ook in Papiamentu zit. Want als je kijkt, Papiamentu, hè, een taal die is ontstaan uit verschillende andere talen. En ik zeg altijd: Papiamentu is een hele inclusieve taal. Waar andere talen de afkomst, zeg maar, herbergen in hun naam, heeft Papiamentu dat niet. En daarmee maakt het- voelt het eigenlijk als een taal van iedereen. En nu zijn er mensen die die taal willen claimen, weet je, het is van ons.

Frank: Maar het is een taal die inderdaad op verschillende continenten is ontstaan.

Maghalie: Het is een hele inclusieve taal en ook een hele toegankelijke taal en ook een hele bijzondere taal.

Aline: Maar het is ook nog in ontwikkeling. Dat is ook heel goed om te zeggen, omdat het een jonge taal is. Dus dan vind je dat de woordenschat steeds wordt verbreed door de multiculturele samenleving. Je krijgt allemaal Spaanse woorden die worden toegevoegd, of ja, soms ook heel soms, vanuit het Frans krijg je ook iets. Dus je ziet van, het is nog in ontwikkeling, en je ziet ook duidelijk van, de multiculturalisme is echt levend in de taal.

Maghalie: Ja, en dat is precies wat je zegt, want die taal wordt verrijkt door nieuwe woorden. En daarom- in de brief die ik aan Papiamentu schrijf, schrijf ik ook daarover, omdat sommigen vinden: het moet alleen Papiamentu zijn op het eiland. En ik denk juist ook door die andere talen wordt het Papiamentu verrijkt, zeg maar, in hoe het Papiamentu ook is, om het maar even zo te zeggen.

Aline: Precies.

Frank: Over die brief aan het Papiaments: dat is de opening van jouw boek *Oro is goud*. Ik zou het leuk vinden als je daar een stukje uit zou voorlezen op de podcast, maar ik vraag me even af: heb jij een fragment wat je zou willen lezen? Je zou dit kunnen doen of 'Van ons, van mij'?

Maghalie: Ja, nou, doe maar dat 'Van ons, van mij'.

Jij wordt niet gezien als nazaat van de onderdrukkers, maar als 'van ons'. Ja, zelfs zonder het hardop uit te spreken, wordt het gezegd: 'Deze taal is net als het eiland zelf, van ons! Het is hét kloppende hart van onze identiteit, dus eenieder: wees gewaarschuwd! Blijf met je tengels af van Papiamentu en noem onze taal, waar wij zo trots op zijn, alsjeblieft nooit maar dan ook nooit minderwaardig of inferieur of klein, want daarmee zeg je iets over ons. Beschouw je eigen taal niet als beter, en vooral: dring ons jouw taal niet op. De tijd dat iets ons werd opgelegd, ligt ver achter ons.'

Frank: Ja, prachtig. Dit is precies wat jij ook meemaakt, ja, ja.

Aline: Heel mooi, ja.

Maghalie: Heeft ook een beetje wel te maken met dat als dubbelbloed, als bicultureel, word je altijd wel een beetje gezien als nazaat ook van die onderdrukker.

Frank: Ja, heb je dat ervaren?

Maghalie: Jazeker ja, want je bent toch ook een beetje van...

Frank: Van de andere kant.

Maghalie: Ja, want je... het is toch een beetje gevoelig. En want ja, je bent niet, hè, je bent, je bent ook van, je hebt dat andere bloed in je aderen stromen, om het even zo te zeggen. Terwijl er naar Papiamento helemaal niet zo wordt gekeken. Dus ik ben ergens ook wel een beetje jaloers op Papiamento, begrijp je wat ik bedoel?

Frank: En Papiamento is in die zin zuiver?

Maghalie: Nou, Papiamento is ook ontstaan, hè, uit de woorden zeg maar van allen. Van de slavenhandelaars, de slavenhouders, de tot slaaf gemaakten, van daaruit is daar is Papiamento als het ware een nazaat van. En terwijl, er zijn een heleboel mensen zoals ik, die ook dat bloed hebben van die verschillende groepen, maar die worden dan vaak, ja, toch wel... is toch niet helemaal iets moois zoals Papiamento dat wel is. Ja, ook met de hele excuses, bijvoorbeeld, van Nederland op het slavernijverleden en hoe er naar dat verleden wordt gekeken. Dan heb ik wel eens gedacht: ja, maar ik ben eigenlijk daar een product van. Dus het is natuurlijk een walgelijke geschiedenis, maar als die er niet was geweest, was ik er niet. En ik denk dat van: oh, ik ben mijn voorvaderen zo dankbaar dat zij dit hebben doorstaan. En ik zeg dan altijd van: oh, ik zou willen dat ze mij konden zien, en ik denk dat ze verschrikkelijk trots zouden zijn, van: dit is er wel uit voortgekomen, zeg maar, dit is de vrucht van ons lijden, laat ik het maar even zo zeggen, dus ja.

Frank: Wat weer een heel andere geschiedenis is die ook heel sterk bij dit eiland hoort, natuurlijk. Ik vraag me af, je bent dan, jullie zijn allebei als het ware buitenstaanders. Worden wel geaccepteerd, maar je voelt voortdurend dat je eigenlijk ergens anders ook bij hoort of dat je anders bent. En dan treden jullie wel allebei – want ik kan me voorstellen dat dat juist in het moeilijkste is, zichtbaar worden, vocaal worden – allebei in de schijnwerpers. Jij bent echt *all over the place*, er is geen tv-station volgens mij de laatste weken waar je niet bent geweest. Jij bent ook heel zichtbaar met dit boek, dat gaat besproken worden, mensen gaan dat kopen en lezen. Er moet dus ergens wel een soort – nou, ik weet niet hoe ik het zou moeten noemen – een ruimte zijn die jullie gecreëerd hebben, om dit platform in te nemen. Waar vind je die zelfverzekerdheid? Waar vind je die kracht, of misschien is kracht wel het woord?

Maghalie: Nou, dat is ook wel, denk ik de drempel. Het is dat jij dat hebt- want ik had dat nooit gedacht, dat ik zo ver zou komen. Ik dacht: ik schrijf die verhalen, omdat je

daar iets van jezelf in legt, je gaat ergens op kauwen en je vormt ook je eigen gedachten, zeg maar. Maar ik heb niet geschreven met: ik ga dit met anderen delen.

Frank: Maar toch, ook voor jou, want te delen is heel belangrijk, denk ik, een heel belangrijk aspect van het schrijven. Schrijven zelf is natuurlijk een heel wonderbaarlijk proces, maar het delen hoort er wel bij.

Aline: Ja, ja, dat is soms moeilijk, dus ik was er heel enthousiast over. Maar nu zijn we op de negentiende en dus een paar dagen voordat we dus gaan publiceren, of ja gaan presenteren.

Frank: Presenteren, ja.

Aline: Ik ben nu een beetje gestrest, want het is nu echt, dus nu gaan mensen het echt lezen. Dus je voelt je toch een beetje, hoe zeg je dat, een beetje kwetsbaar. Maar ik ben er wel heel trots op, omdat ik de gedachte heb van: als ik het niet doe, dan gaat niemand het doen.

Frank: Is dat een drijfveer, een bepaald soort verantwoordelijkheid die je hebt als iemand die dat talent heeft, want dat is onmiskenbaar zo, van jouw generatie en met jouw achtergrond, dat jij dit moet doen?

Aline: Ja, het is zeker een grote verantwoordelijkheid en ik voel het elke dag opnieuw. Vooral omdat ik ook dus van Libanese cultuur, maar ook religie, die moeten we ook heel goed in de gaten houden, want dit is eigenlijk niet de bedoeling, zal je zeggen, voor een moslima, dat zij zichzelf zo – ik weet niet of dat dat woord bestaat – exponeert.

Frank: Ja, ja, ja. Visueel maakt, dus...

Aline: Dus misschien een beetje té.

Frank: Is dat iets wat je hoort in jouw familie, bijvoorbeeld?

Aline: Oh ja, elke dag, ja.

Maghalie: Het is zo grappig, want het is zo herkenbaar, want ik ben... uiteindelijk dacht ik: ik doe het wel, ik ga wel wel, want ja, weet je, waarom niet. Het is belangrijk dat mensen meerdere perspectieven op ons eiland...

Frank: Dus die verantwoordelijkheid die Aline voelt, die voel jij ook?

Maghalie: ...en ook in Nederland zijn het vaak de perspectieven van de uitersten die heel veel podium krijgen, maar niet- de andere perspectieven komen heel weinig aan bod. Vandaar ook die opmerking toen in Mondriaan, weet je: het is of dit, of dat. En het is heel grappig, want jij bent moslima, ik ben christen en dan is het ook van: oh, hoe zullen sommige mensen het vinden dat ik bepaalde dingen heb geschreven? En omdat er ook, je hebt ook dat hokje zeg maar. Maar ik geloof dat we, ja, gewoon vrij zijn in alle opties.

Frank: Het is een interessant thema, natuurlijk. We hebben het over afkomst gehad en over dubbelbloed zijn en migrant zijn. Maar nu hebben we het over een ander

cultureel aspect, dat is religie. En als moslima – en dat is als cultureel bepaald, denk ik – mag je sommige dingen niet doen of zeggen...

Aline: Nee, behoor je sommige dingen niet.

Frank: Juist, ja. En daar moet je dus als het ware... nou ja, misschien, tegen vechten is wat gewelddadig, maar je moet daar wel een plek in zien te vinden en een positie. En als christelijke vrouw van dit eiland mag je sommige dingen ook niet...

Maghalie: Vinden of zeggen.

Frank: Vinden of zeggen, ja. En toch is het jou aardig gelukt om geen blad voor de mond te nemen.

Maghalie: Ja, maar dat vind ik ook wel heel spannend.

Frank: Ja.

Maghalie: Ja, dat vind ik ook wel heel spannend.

Frank: Dus wat Aline vertelt, we zitten nu een paar dagen voor de werkelijke lancering van alles. Voel jij dat ook, dat idee van: oh...?

Maghalie: Ja, zeker. En ook, kijk, ik denk, als ik nu in Nederland zou zijn, dan ben ik anoniem, dan ben ik gewoon een vrouw die een boek schrijft, om het maar even zo te zeggen. Maar ik heb hier ook wel een andere rol in de samenleving, dus dat maakt het ook wel spannend. En tegelijkertijd, ja, denk ik, ja, waarom zou het niet mogen?

Frank: Ja.

Aline: Ja, dat is ook een gedachte die ik heb, want dus u zegt van: je moet – ik ga even dat woord gebruiken – een beetje ertegen vechten. Maar ik zie het niet zo, want ik zie het juist van: je bent iets positiefs aan het doen. Dus waarom zou je dat eigenlijk moeten verbergen of juist niet doen? Dus voor mij klopt het even niet, want ik ben positieve dingen aan het doen en ik ben juist aan het laten zien van: ook al ben ik moslima, dat betekent niet dat ik niet kan schrijven of publiceren. En ook met... dus ik studeer rechten, en dat is ook weer iets anders, want eigenlijk wou mijn familie niet dat ik rechten zou gaan studeren, want dat is een ja, een mannencarrière...

Frank: Een mannenwereld.

Aline: Ja, of rechter worden, dat is niet voor een moslima of voor een vrouw, dus eigenlijk voel ik die verantwoordelijkheid op allerlei andere terreinen. Ja.

Frank: Dus eigenlijk, zeg maar, de emancipatie die jij belichaamt en daarmee hopelijk ook in werking zetten, doordat anderen wellicht een voorbeeld aan je kunnen nemen of in ieder geval zich kunnen optrekken aan zo'n leven zoals jij dat leidt. Die emancipatie is bijna net zo belangrijk, als ik het zo hoor, als het meer artistieke.

Aline: Ja, het artistieke, denk ik, is het gereedschap om het, zeg maar, openbaar te maken.

Frank: Het middel tot een doel. Maar het doel is de emancipatie van...

Aline: De emancipatie en ook om die vooroordelen die er bestaan, om die weg te slepen. Ik krijg elke dag mensen die me vragen waarom ik de hoofddoek nog niet draagt, maar niet elke moslima die draagt een hoofddoek, als ze achttien of negentien is. Sowieso als je ouder wordt, dan krijg je- dan ga je het op een gegeven moment wel dragen. Maar er zijn andere redenen waarvoor iemand een hoofddoek zou dragen, niet om alleen om *fashion* of zo. Dus dat soort dingen moet je ook goed mee kunnen omgaan, als je zulke dingen wil doen.

Frank: Nou, dit is wel dat idee dat er een opdracht is, aan ten grondslag ligt, die groter is, inderdaad, dan mooie verhalen of mooie gedichten te maken. Een opdracht die maatschappelijk is, en heel persoonlijk. Die maakt het eigenlijk heel... zal ik zeggen, heel moedig wat jullie doen, zo zie ik het.

Maghalie: Ja, misschien wel.

Aline: Ja, soms wordt het wel een beetje moeilijk. Ik vind het wel, want...

Frank: Moeilijk, maar moedig, weet je wel.

Aline: Ja, moedig, zeker, maar moeilijk, omdat je toch dat commentaar blijft krijgen en mensen zijn bang dat je te veel wordt of dat je te veel doet. Ik vind het nooit slecht, want je hebt die te nodig om die drempel die u zojuist noemde toch langs te kunnen.

Maghalie: Ik vind het ook, het is een, het is ook- je hebt een bepaald talent, weet je, wat je kunt ontwikkelen en wat je kunt inzetten. En het is zonde, letterlijk, als je niks doet met je talent.

Aline: Precies.

Maghalie: En soms, ik denk, we hebben allemaal een soort *purpose*, een soort doel in het leven, en ja, je moet gewoon je pad volgen. En ik denk... bijvoorbeeld het thema gelijkwaardigheid, want dat vind ik heel erg horen bij bicultureel zijn of multicultureel zijn en leven in... mensen willen alles zo in hokjes plaatsen en *framen*, zeg maar, en ik heb steeds het gevoel van: nee, ik wil niet in zo'n hokje, ik wil vrij zijn en ja, dat is eigenlijk ook een uiting van vrij zijn.

Frank: Ja, ja, dat is dit zeker, hè, wat je zegt. We hebben het hier over een zwarte vrouw die niet in het Papiaments schrijft, een christelijke vrouw die wel ook heel vrij de pen ter hand neemt, om het maar even zo te zeggen. Moslim – meisje, mag ik nog zeggen, of vrouw – die wel schrijft en ook een aantal thema's die als migrant in dit land uitlegt wat de vlag betekent, dat vind ik een heel mooi metafoor voor hoe jouw, hoe jouw positie is. Maar ik vraag me af, even over moeilijk en moedig: waar trek je aan op? Welke voorbeelden heb je of... wat geeft zeg maar de kracht om het te doen, behalve natuurlijk het feit dat je zelf talent hebt en die opdracht hebt. Maar

zijn er andere mensen aan wie je spiegelt, die zeg maar tot jouw familie behoren, die ook die emancipatie en die ruimte voor jou hebben gecreëerd?

Aline: Ik denk juist omdat... omdat het er bijna niet is, wil ik het zelf creëren. Dus ik wil niet dat, bijvoorbeeld, als ik een kind of een nicht of iemand krijg, ik wil niet dat zij zich gaan voelen zoals ik me ooit heb moeten voelen, terwijl dat het helemaal niet moet. En dus daarom zeg ik: dit boek is heel veel meer dan alleen een boek. Ja, het is een soort statement eigenlijk, en dus het is zoals u het mooi zegt, creëert een spiegel dan, zodat mensen zich weer terug daarin kunnen vinden. Of ze hebben ergens om zich daar te kunnen vinden, want ik had nergens om het te kunnen vinden. Dus ik moest het zelf maken.

Frank: Ja, dat is een hele moeilijke positie, hè. Kijk, herken jij dat?

Maghalie: Nee, ik... ik ben heel erg geïnspireerd door mijn voorvaderen, zou je kunnen zeggen, dus daar heb ik het boek ook aan opgedragen. Want mijn overgrootmoeder – dus de oma van mijn vader – die kwam als alleenstaande vrouw, achttien jaar, uit Guyana, Brits-Guyana, met een boot in Curaçao, in een tijd dat er nog geen internet was, geen... en dat is zo moedig, dat is zo, ja, dat vind ik zo iets gaafs. En ook hoe mijn grootmoeder zich hier op dit eiland heeft gehandhaafd, dat ze... mijn oma die werkte in de schoonmaak, hè, bij rijke families. Maar ja, ze was slim, super slim, ze gaf wiskundebijles aan de kinderen uit de buurt, maar ze had zelf geen opleiding genoten. En haar kinderen, weet je, die konden allemaal naar school en die zijn van een generatie die hele heftige stappen heeft gezet. En mijn vader is echt heel erg, ja, heeft best een belangrijke rol gespeeld op dit eiland, voor de ontwikkeling van het eiland. Dus ik heb dat altijd meegekregen van: je moet iets doen voor een ander, je moet iets doen voor je land en je hebt iets... je kan iets toevoegen, je bent niet alleen op deze wereld om maar gewoon voor jezelf er te zijn. Maar je bent hier ook om van betekenis te zijn voor anderen, en dat zit hier denk ik ook wel toch wel best wel in.

Frank: Ja, dat draagt het hele boek in feite.

Maghalie: Ook voor Nederland, hè, want juist ook voor Nederland om gewoon... ik zou letterlijk die brug willen zijn tussen Nederland en Curaçao, gewoon dat onderlinge begrip binnen het Koninkrijk voor elkaar, ik denk dat je dat... dat wordt heel vaak gezocht op het politieke niveau, maar als je kijkt naar de mensen, de mensen daar zit zoveel connectie en zoveel verbinding, en dat heb ik wel echt, daar heb ik wel voorbeelden van gezien, wat wat mij heel erg inspireert.

Frank: Ik denk dat het niet hebben van voorbeelden en opgroeien zoals jij hier opgegroeid bent, met die wetenschap dat als ik het niet doe, gebeurt het niet. Dat legt ook wel veel druk op je, denk ik.

Aline: Heel veel.

Frank: Hoe heb je, want je hebt geschreven in een... je hebt deze bundel gemaakt in een jaar tijd ongeveer. Je hebt met mensen gesproken erover. Hoe is het jou gelukt om die druk te weerstaan en wel ook vrij te zijn bij het schrijven?

Aline: Ik denk mijn doel, die was zo... ik was heel erg gericht op mijn doel en eigenlijk alle commentaar die ik ooit heb gekregen, ik... ja, ik weet niet, ik heb ze gewoon zeg maar uit de weg gehaald en ik heb ervoor gezorgd dat er geen barrières voor me gecreëerd worden. Dus *Sin frontera*, zonder grenzen. Dus sommige mensen die proberen de grenzen voor me te zetten, zoals mijn moeder en mijn vader zelf zeggen van: je kan dat niet doen, hoezo ga je dat doen, dan gaan mensen iets over je zeggen, ofzo, straks gaan mensen denken dat *rebellious* bent, of allemaal dingen. Maar dus zelfs de mensen die heel dicht met je zijn, of gewoon zelfs familie, zij proberen enkele barrières te zetten. Maar ik heb ervoor gezorgd dat mijn doel toch zwaarder woog en zwaarder weegt dan die barrières. Want ik weet dat ik veel meer positieve dingen ga bereiken als ik het doe, dan als ik het niet doe. Dus ik denk van: het heeft ook een soort van een disciplinair aspect erbij.

Frank: En disciplinair, je bedoelt, je hebt jezelf op momenten dat het moeilijk was ook dat voorgehouden.

Aline: Ja, want ik zeg altijd: motivatie heb je niet elke dag en dat is zeker. Maar ook al heb je geen motivatie, de discipline die je ontwikkelt, die moet ervoor zorgen dat jij toch voor... dus dat je er toch voor gaat. Want motivatie heb je niet elke dag, dat is zeker, maar je doel moet zo zwaar wegen dat je discipline je daartoe gaat doen.

Maghalie: Van wie heb je dat? Van wie heb je dat meegekregen?

Aline: Ik denk door, ja, doordat ik heel veel, dus van kleins af aan heel veel druk heb, van alle allerlei andere aspecten. Ik ben de grootste van de familie, het grootste kleinkind.

Frank: De oudste.

Aline: Ja, ja, oudste, sorry, oudste kleinkind, oudste dochter, oudste alles. Dus eigenlijk in alle aspecten...

Frank: Je neemt de verantwoordelijkheid.

Aline: Ja, in alle aspecten voel ik me verantwoordelijk voor alles. Dus verantwoordelijk ervoor te zorgen dat thuis alles goed loopt, dat als mijn oma iets nodig heeft, dan ga ik even kijken. Maar ook op school, want ik deed altijd heel erg mijn best op school, dus vanaf kleins af aan iedereen die zegt van: oh, zij is slim, dus zij gaat iets bereiken. Dus dat wordt een beetje geïndoctrineerd, van: oké, ze zeggen dat je iets gaat bereiken, dus nu moet je iets bereiken. En dus eigenlijk door druk die je krijgt van kleins af aan... zorgt dat ervoor dat je doelen zo zwaar gaan wegen. Ja.

Frank: Je gebruikt wordt zwaar. Ik kan me voorstellen dat af en toe echt zwaar voelt, ook die opdracht. Wat doe jij om die zwaarte in balans te brengen? Hoe ontspan jij, ook in het schrijfproces? Hoe zorg je ervoor dat er ook schrijfplezier is bijvoorbeeld? Want dat zit wel degelijk in je werk.

Aline: Ja, ja. Ik vind eigenlijk, ik zeg altijd van: ik zorg ervoor dat mijn werk mijn passie is, want dan voel ik niet alsof ik aan het werken ben. Dus eigenlijk, als ik aan het schrijven ben, dan voel ik alsof ik aan het ontspannen ben.

Frank: Ja, ja.

Aline: Sowieso, het proces van het boek is toch iets anders, want je bent toch een beetje zakelijk bezig. Dus het heeft toch een ander aspect ermee van: je moet op tijd klaar zijn, je moet... je hebt de deadlines om dingen in te leveren. Maar als ik gewoon aan het schrijven ben om te schrijven, dan ben ik ook aan het ontspannen. Ik kijk ook naar voetbal, allemaal dingen, maar dat zijn weer andere...

Frank: Wat is je favoriete team?

Aline: Barcelona. Krijg ik het weer heet (lacht)

Frank: Ben je wel eens geweest en Barcelona om te kijken?

Aline: Nee, nog niet, nog niet, maar ik hoop, ja, zo snel mogelijk daarnaartoe te gaan.

Frank: Het is echt een heel groot, ja, nu dit jaar zitten ze in een

Maghalie: In een stadion, toch?

Frank: Ja, in het Olympisch stadion spelen ze volgend jaar, als de kans daar is, mote je zeker gaan.

Aline: Oh ja.

Frank: Hé, maar Maghalie, hoe werkt dat bij jou? Een buitenwereld die meekijkt, ook een bepaald soort druk, een opdracht die je voelt om iets te betekenen. Hoe lukt het jou om schrijfplezier, wat ook in jouw boek heel sterk zit, om dat te behouden?

Maghalie: Kijk, ik *survive* op schrijven. Ik hou ook van beeldhouwen, ik hou gewoon van creativiteit, weet je. En voor mij is het ook steeds geweest: het moet niet iets moeten worden, of ik wil gewoon... dit is van mij en ik en ik wil daar gewoon van genieten. Dus ik heb gewoon, ja, zoveel plezier in dat schrijven. Dus ik ervaar dat als een soort cadeau en als een soort... Heel veel dingen in mijn werk doe ik voor anderen, maar dit is, dit is... dus ik wil ook niet dat dit een moeten wordt, zeg maar, het is gewoon plezier en een geweldige balans voor juist dat andere deel van verantwoordelijkheden dragen, et cetera.

Frank: Dat zit er natuurlijk ook in, hè, je moet ook... jij zit op een zichtbare plek in deze samenleving. Dat boek moet daar ook aan bijdragen natuurlijk, dat je die zichtbare plek niet verliest of dat je niet, hoe zal ik het zeggen, dat je als auteur niet een ander bent dan... de publieke figuur die je ook bent.

Maghalie: Ja, nou ja, kijk, ik heb wel zoiets van kijk, dit is Maghalie, die dit schrijft als als mens, en met mijn... Ik heb het natuurlijk geschreven met mijn geschiedenis en met wie ik ben en met mijn interesses, dus ik vind dat dat los mag staan van de persoon wie ik ben, bijvoorbeeld in het werk of op andere vlakken, zeg maar. Voor mij is dat één. Het is één en dezelfde mens: de passie die je daar ziet, die zie je hier ook, zo zit ik nou eenmaal in elkaar. Maar dat is ook nog wel spannend, ja.

Frank: Ja, ik denk ook dat dat nu nog niet helemaal te overzien is.

Maghalie: Nee.

Frank: Want het boek is in feite er nog niet. We hebben het hier voor ons liggen, maar het ligt nog niet in de winkel, het is nog niet gerecenseerd, dat gaat allemaal vanaf zaterdag gebeuren.

Maghalie: En daarom, ik ben ook wel, ik vind het heel spannend, de mensen hier... maar ik zou ook gewoon willen dat mensen, bijvoorbeeld in Nederland, die me helemaal niet kennen, dat boek zien en de achterflap lezen en denken: dit is interessant boek, dat zou ik willen lezen. Dus dat mensen het boek lezen omdat ze gewoon interesse hebben in de inhoud van het boek, en niet om wie ik ben. Dus dat zou mijn ultieme droom zijn, zeg maar, want ik zal het heel erg vinden als mensen dat boek kopen, omdat ze denken van: oh, die ken ik of ik heb die wel eens gezien of gesproken of en daarom koop ik dat boek, ik ben benieuwd wat zij schrijft of wat zij denkt of wat zij... Terwijl ik zou gewoon willen dat mensen het boek lezen met gewoon van: hé, wat een... wat zijn het voor verhalen en wat zeggen ze? En ze zijn vermakelijk, maar ook: wat zeggen ze ten diepste en hoe verhouden ze zich met elkaar? En hoe verhoud ik mij tot dit boek en tot de verhalen in dit boek, vanuit welke positie of vanuit waar je ook woont of wie ook bent. En ja, dat is een beetje mijn ultieme droom.

Frank: Ja, die wat mij betreft waarheid gaat worden. Het is natuurlijk, het is een heel erg goed boek. Het is heel erg mooi gecomponeerd ook, denk ik, dus het gaat verder dan al die opdrachten. Dat geldt ook voor jouw boek, dus het is ook echt prachtige poëzie. Ik zie ook, moet ik zeggen, heel erg uit naar de vertaling, ik ben ook benieuwd hoe het gaat klinken in de vertaling. Heb jij zo'n wens of zo'n droom, hoe het ontvangen wordt? Wat je hoop nu, voordat er nu echt is, nu kun je het nog zeggen, wat hoop je dat er gezegd wordt?

Aline: Zoals ik al zei, ik had zelf geen spiegel, dus ik moest ze zelf maken. Dus ik hoop dat dit een echte spiegel wordt dan, voor de andere mensen, en niet alleen maar Arabische of moslim mensen, maar ook... hier heb je ook heel veel Venezolanen of Chinesen of allemaal mensen van allemaal andere rassen. Dus dat dit niet een Arabische spiegel wordt, maar een multiculturele spiegel voor iedere, ja, iedereen die multicultureel is of die van een andere plek afkomstig is, en ook in Nederland, want daar is het volgens mij ook een multiculturele samenleving.

Frank: Ik wou net zeggen, ik denk dat- daarom wacht ik ook op de Nederlandse vertaling en ik kan ook niet wachten om jou naar Nederland te halen om op te treden.

Aline: Ja, dus het is niet alleen Curaçao, het is ons allemaal. Dus ja.

Frank: Wat heel interessant was, ik had een gesprek met jou, of wij met zijn drieën, afgelopen week, toen we de boeken voor het eerst zagen, en toen hadden we het over de Engelse vertaling. En ik vroeg aan jou: is *Sin frontera* dan *Beyond borders* en jij zei nee. Kun je uitleggen...?

Aline: Nee, het is niet *Beyond borders*, het is gewoon *No borders*. Geen grenzen, zonder grenzen. Want ja, als je *beyond* zegt, dan betekent het dat het er *borders* zijn, maar jij gaat er een beetje verder van.

Frank: Ja, ja, dan moet je het zelf doen.

Aline: Ja. *No borders* is gewoon- of *Without borders*, dus dan zeg je dan: er zijn geen barrières. En ik denk dat eenmaal je tegen jezelf zegt van: er zijn een paar barrières, maar ik moet mijn best doen om erover te komen, dan heb je al een *struggle point* voor jezelf neergelegd. Maar als je tegen jezelf zegt: er is geen barrière en ik loop gewoon direct naar mijn doel toe, ik ga er direct op af, dan zorg... ja, het is ook een beetje een psychologisch aspect. Jij moet tegen jezelf zeggen van: we gaan er direct naartoe, en ja, dan...

Frank: Werkt schrijven ook zo voor jou? *Empowering* en *motivational*?

Aline: Het is heel motivational, ik geef ook zelf motiverende toespraken op scholen enzo. En dus als persoon, dus persoonlijk aspect, wil ik ook een figuur zijn van mensen die naar me kijken en zeggen van: als zij het kan, dan kan ik het ook. Want ja, ik dacht niet dat ik een boek zou uitgeven, maar dus nu hebben we dat. Dus ik denk altijd van: als iemand het kan, dan kan ik het ook. En ik wil dat mensen ook dat gevoel met mij krijgen. Dus het boek, die heeft een statement, maar ik zelf wil ook een statement maken.

Frank: Zijn.

Aline: Zijn, ja, zijn. Mooi. (lacht)

Maghalie: Ik kijk naar jou en dan denk ik van: voor alle jongeren op dit eiland. Want hoeveel jongeren hebben een boek in Papiamentu, straks in het Engels, dat geschreven is door een van hen? Ja, dat is zoiets bijzonders. En precies wat jij zegt, met een andere thematiek. Want dat is ook... kijk, de literatuur op dit eiland staat nog best wel in de kinderschoenen, dus andere geluiden, nieuwe geluiden, zo waardevol. Ja.

Aline: Nieuwe smaken.

Frank: Ja, nieuwe smaken in de salade, zodat die nog rijker wordt.

Maghalie: (lacht) Heerlijk.

Frank: Nee, ik denk wel dat... We zijn natuurlijk nu begonnen met die trajecten voor deze chapbooks en ik merk dat... er is heel veel talent hier.

Aline: Heel veel.

Frank: Het is een heel talige samenleving, muzikaal talig, maar ook veel mensen die niet terugdeinzen voor performance, bijvoorbeeld. Nou, jij gaat zaterdag ook een performance maken, natuurlijk, wanneer je de bundel presenteert. En... de hiaten in de infrastructuur hier zijn enorm. Dat is nou, ja, dat is nauwelijks... er wordt nauwelijks iets uitgegeven, zeker in literaire tijdschriften, er is geen schrijfopleiding.

Zie jij daar ook voor jezelf een rol? Ben jij een toekomstig schrijfcoach, bijvoorbeeld, voor anderen?

Aline: Ja, dat zie ik zeker. Soms, ja, verschillende mensen hebben me ooit gevraagd om een tekst voor hen na te kijken. Dus ik vind dat heel mooi, want je ziet al- je begint al iets te betekenen voor mensen. Dus sowieso, iemand, een persoon die stopt nooit met groeien en je kennis die stopt nooit met met het verbreden. Dus ik denk dat alles wat ik elke dag opnieuw leer, dan kan ik ook weer teruggeven aan de andere, aan de jongere generaties die nog moeten komen, of zelfs aan oudere mensen ook. Dus het is... ik vind, ja, ik ga terug naar die salade, we vormen samen echt een sterk geheel, een lekkere salade.

Frank: En ja, het ligt heel erg voor de hand om als ouder iemand aan een jonger iemand te vragen van: waar droom je van, hè? Maar bij jou is toch iets- je bent ambitieus, maar ook heel doelgericht. Zou je ons een doorkijkje kunnen geven in waar jij heen wil?

Aline: Het is heel moeilijk, want ik moet ook heel veel rekening houden met mijn cultuur, dat ik niet té erg... dat ik de cultuur niet ga breken, ga doorbreken, want dan is het niet goed, dan ben ik ook niet tevreden met mezelf. Dus ik moet ook heel goed kijken waar ik mijn doelen ga plaatsen. Maar iets wat ik echt zeker wil bereiken, is sowieso mijn studie afmaken en als rechter optreden. En daar is het ook nog een statement, want er is nog nooit een vrouwelijke, moslima, Arabische, Libanese rechter op Curaçao geweest. En ik zou dat gewoon, ja, ik zou het prachtig vinden, dat is één van mijn doelen, daar zit ook weer een statement achter. Maar er is ook weer een ander doel, je wilt sowieso de samenleving helpen en ik sta heel veel voor gelijkheid en eerlijkheid. Dus dat is zeker iets wat de rechter- ervoor moet zorgen. Dus dat is de professionele kant. Maar sowieso qua literatuur zou ik nog meer willen publiceren en ook misschien in andere talen, zoals in het Spaans, met andere thema's sowieso. Maar ik denk, naarmate ik ouder word, dan heb ik ook andere ervaringen om over te schrijven. Dus ik zou nog niet heel graag te veel willen zeggen, want ja, je leven verandert in een jaar.

Frank: Nee, dat is zo.

Aline: Zoals nu.

Frank: Zoals nu.

Aline: Plotseling heb ik een boek.

Frank: Want ik weet nog dat wij in november vorig jaar tegen elkaar zeiden: zullen we een boek gaan maken. En toen stuurde je mij een mail en je zei: Mister Frank, I won't let you down. Maar dat heb je ook echt niet gedaan. En je hebt heel hard gewerkt. Had je toen je hieraan begon, had je het idee dat dit het zou worden? Wist je al- had je al de contouren van de bundel of is die ontstaan tijdens het maken?

Aline: Ik wist wel dat ik iets wou doen voor de multiculturele samenleving sowieso. Maar de, ja, de meer klassieke poëzie, dus echt het emotionele of ja, het emotionele ervan, daar was ik me niet opgericht, want ik wou juist geen klassieke poëzie doen,

maar ik miste het wel uiteindelijk. Dus eigenlijk, dat laatste hoofdstuk is het laatste wat ik geschreven heb. Het was echt gewoon, in twee weken tijd heb ik heel veel geschreven, omdat ik ook heel veel inspiratie heb gehad. Dus ja, nee, het, ik had wel een beetje een beeld daarvan, maar niet helemaal.

Frank: Dus het schrijven zelf heeft jou geleerd wat het schrijven is.

Aline: Precies, precies.

Frank: Dat is bij jou eigenlijk ook gebeurd, hè?

Maghalie: Ja.

Frank: Langzaamaan was het duidelijk dat- want dat is ook iets, hè, het is een verhalenbundel, met essay er ook in en eigenlijk ook een monoloog erin. Dus het is eigenlijk een heel... niet-gangbare bundel.

Maghalie: Nee, maar ik dacht ook daarin van: ja, ik wil gewoon vrij zijn, ik wil gewoon niet in hokjes, het moet zo en het moet dat. Ik wil gewoon vrij zijn. En het ene verhaal heeft tot het andere verhaal geleid. En ja, voor mij zit er heel veel samenhang in en is het eigenlijk een weerspiegeling van wie ik zelf ook ben.

Frank: Ja, dat is het van begin tot eind.

Maghalie: Ja en ook daarin zit die biculturaliteit, want de Curaçaoënaar is minder, over het algemeen, minder planmatig en gewoon, nou ja, laat het maar gebeuren, om het maar even zo te zeggen. Dus ook daarin zitten, ja, ik denk dat zelfs dat een hele trouwe weerspiegeling is van hoe je als mens kunt zijn.

Aline: Heel mooi, u zegt van- u wou vrij zijn. Dus ik had wel hier en daar wel een paar twijfels van: moet ik dit wel schrijven of niet? Dus in die eerste, in de allereerste gedichten zeg ik dat ik ook een... dus dat gedicht gaat over een salade, en ja, die salade dat ben ik, en dan zeg ik van wat er allemaal, wat de salade allemaal... dus als ingrediënten heeft. En dan zeg ik ook Mohamed erin. En dan is het heel duidelijk dat ik dan moslim ben. Ik wist niet of ik dat moest delen, of ik twijfelde een beetje, maar op een gegeven moment zeg ik van: dat moet ik doen, eigenlijk, want eigenlijk ben ik iets weg aan het laten, iets aan het verbergen, als ik het niet doe. En waarom is het slecht? Dus dat soort dingen. Je wilt vrij zijn, maar ik ben bang om te vrij te worden en dan wordt het een probleem. Maar ik denk niet dat het geval is, want je bent juist, ja, je bent juist aan het laten zien wat nog niet gezien is. Dus dat vind ik wel heel mooi.

Frank: Want dat is dat is natuurlijk, hè, als kind tussen twee culturen of meerdere culturen... we hadden het er al eerder over, dat assimileren, hè, je had het over integreren, maar je kunt ook assimileren, dan verdwijnt, zeg maar, dan zou Mohamed er niet in staan, want dan... Maar dat betekent wel dat je het nooit helemaal kunt integreren, omdat je ook altijd voor een deel die toevoeging bent in die salade, of ervoor zorgt dat die salade rijker wordt.

Aline: Ja, maar dat vind ik niet erg, maar ik moet wel een deel van die salade worden, dus ik moet niet eruit blijven, ik moet ook erin gegooid worden. Dus dat is

wel wat ik- ik zeg niet van: ik ben geen Libanese en ik ben geen moslim, want dat ben ik wel-

Frank: Dat ben je zeker.

Aline: -en dat is een feit, dat kan ik niet veranderen en daar ben ik ook trots. Dus erbij doen is het enige wat ik vraag, ja.

Frank: Maar die keuze, want je hebt dus voor die keuze gestaan om dat aspect, hè, dat openingsgedicht er niet in te doen. Is er een moment geweest dat je dat je dacht: nou, ik ga het niet doen?

Aline: Ja zeker, want ik heb het geschreven, ik heb hem naar Lucille gestuurd, dus de redacteur, of een van de redacteurs, en zij zei: het is goed, dus ze heeft het goedgekeurd. En dus ja, ik vertrouw haar heel erg. Dus voordat ik het in het manuscript heb, dus definitief heb gezet, dacht ik van: ik ga het toch niet doen, want ik dacht van: dit is wel te vergaand, dacht ik.

Frank: En welk opzicht, ten opzichte van...?

Aline: Dus omdat ik te veel van mezelf heb...

Frank: Laten zien.

Aline: Ja, te veel, dacht ik. Er is ook ergens een gedicht over eetstoornis en dat vond ik ook heel vergaand. Maar dat was het gedicht waarmee ik eigenlijk ben begonnen, met het schrijven. Dus daar was het dan van: moet ik het weglaten of moet ik het erbij doen? Maar dus ik heb uiteindelijk alles erin gedaan en het was zelf voor mij een beetje... dus je wordt er een beetje bang van, maar ik denk van, door de zwaarte van dit doel en hoe ik dan... ik wil gewoon niks verbergen. Want ik wil echt mensen laten zien wie ik echt ben en dat het oké is om zo te zijn. Dus dat is dan de grootste motivatie dan om het erin te doen, een echte doorzichtige spiegel te worden.

Frank: Ja, dus daar weer de opdracht die je jezelf hebt gesteld.

Aline: Ja.

Frank: Het gaat voor het artistieke, gaat ook voor de angst die je eventueel voelt.

Aline: Precies, precies.

Frank: Ik heb er veel bewondering voor, moet ik zeggen.

Maghalie: Ja, zeker zeker, en ik denk ook dat je daarmee eigenlijk juist grenzen doorbreekt die andere mensen wel hebben, waar je ook last van hebt wel eens, maar juist doordat je jezelf kwetsbaar opstelt.

Aline: Ja.

Maghalie: Ja.

Aline: Mm hmm.

Frank: Ja, die kracht is enorm, natuurlijk, alleen hij is niet velen gegeven om hem te kunnen aanwenden.

Aline: Maar ik ben ook zo in alle aspecten. Dus bijvoorbeeld ik draag geen make-up of heel weinig, en mijn moeder vindt dat niks, want zij denkt dat ik...

Frank: Zij is natuurlijk Libanees...

Aline: En zij denkt dat ik altijd heel netjes- sowieso ben ik netjes, ja, dus kleding en alles, maar gewoon... k ben niet van het-

Maghalie: Je bent niet typisch.

Aline: Ik hou niet van make-up en allemaal dingen. Ik ben gewoon super simpel, dus dus ik ben gewoon zo. Dus zij zegt altijd van: nee, je moet meer make-up dragen, je moet dit dragen en je moet dit. En dan denk ik van: ik ga dit niet doen, want dat ben ik niet.

Maghalie: Heel herkenbaar. Bij mij is het: een vrouw moet lang haar hebben, moet make-up op hebben.

Aline: Ja, je moet make-up dragen, je moet dit doen- maar dat gaan we niet doen.

Maghalie: Dat is ook vrijheid.

Frank: Dat is ook vrijheid, ja.

Aline: Dat is vrijheid, maar dat is ook accepteren wie jij bent en niet wie andere mensen willen dat jij wordt. Want ja, je dreigt ook een product van andere mensen hun commentaar te worden.

Frank: Ja, en hoe zorg je ervoor dat je dat product niet wordt, maar dat je je eigen product wordt? En dat je ook een voorbeeld kan zijn voor anderen, betekent wel dat je af en toe in verzet komt, dat je af en toe-

Aline: Altijd in verzet, altijd in verzet. Zo voel ik me, ja.

Frank: Altijd in verzet. Maar dat is ook, dat is wel een, dat is wel een ook een vermoeiende...

Aline: Heel vermoeiend. Ja, ik ben heel moe, ik ben heel moe. Maar ik denk van... het is te vroeg om te zeggen dat ik moe ben. Ik mag van mezelf niet zeggen dat ik moe ben, mag niet.

Frank: Maar je moet ook- dat is, weet je wel, je hebt natuurlijk *care* voor de *community*, dat is heel duidelijk, hè, je wil een voorbeeld zijn omdat je zelf weet hoe het is om geen voorbeeld te hebben. Maar je moet ook de *care* voor jezelf hebben, anders hou je dat voorbeeldschap ook niet vol. Dat is heel belangrijk. Speel je voetbal trouwens?

Aline: Ja, ik speel ook voetbal.

Frank: Maar wat is je positie op het veld?

Aline: Right wing, rechts...

Frank: Maar je bent aanvaller dus.

Aline: Ja, aanvaller.

Frank: Ja, ik ken het.

Aline: Dus zo, deze podcast is ook heel erg doorbrekend, je zegt allemaal dingen (lacht)

Frank: (lachend) Ik ben een links-buiten. Maar hè, dit hoort natuurlijk wel ook bij het groeien als kunstenaar, ik noemde het *care* voor jezelf, maar het is ook- als kunstenaar leer je ook voor een deel – en dan schrijvers zoals jij, dat ga jij ook meemaken, denk ik – voor een deel zonder huid, alles kan binnenkomen. Dus je bent heel kwetsbaar. En je zal toch ook ergens een pantser moeten ontwikkelen dat je af en toe op kan doen, want anders ben je te kwetsbaar. Heb je daar het idee van, hoe het jou gaat lukken om alle aandacht die je nu krijgt, de opdracht die je voelt, omdat in het midden van al die dingen die je moet doen, wel... je *sanity* te bewaren.

Aline: Ja, het is heel erg moeilijk, want sowieso, ik ben nu pas hiermee gestart, dus of ja, nu wordt het wat groter. En sowieso, je had een klein groepje die naar je keek, maar nu krijg je een grotere groepje erbij die komt kijken en je gaat ook commentaar krijgen van oudere mensen, want ik ben niet de oudste in de samenleving, dus ik denk (lacht)...

Frank: Je bent wel overal de oudste, maar niet in de samenleving.

Aline: Niet in de samenleving, dus je gaat sowieso commentaar krijgen. Maar van van ervaring heb ik geleerd van- die commentaren hebben me allemaal juist geholpen om te groeien. En sommige dingen moet je gewoon niet accepteren, sommige dingen moet je negeren. Dus net vandaag kreeg ik een appje van iemand en ik zeg gewoon: ik ga dat niet beantwoorden, want dat heeft geen toegevoegde waarde, aan niks. Dus ik doe gewoon alsof het er niet is, want jij moet het gewoon voor jezelf willen. Dus als jij voor jezelf wilt, dat jij, zeg maar, die commentaar niet gaat nemen, dan neem je het ook niet. Dus het is wel persoonlijk een hele harde strijd met jezelf om ervoor te zorgen dat jij elke dag sterker wordt. Dus sowieso is het niet makkelijk, want ja, ik zeg dit alles en straks denken mensen dat ik *super woman* ben, maar dat ben ik helemaal niet. Soms ben je heel erg kwetsbaar, soms wordt het ook heel erg moeilijk. Vooral als jij zelf niet trots op jezelf bent, dan word je extra kwetsbaar. Maar je moet wel heel doelgericht zijn en jezelf herinneren waarom je hiermee bent begonnen. Dus je hebt een doel, want daarom ben je begonnen, anders ga je niet beginnen. Dus ik denk: ja, je doel, alweer, dat is het belangrijkste. En ervoor zorgen dat jij weet waarvoor je staat.

Frank: Ja, maar het is nog een aspect, denk ik, en we hebben het al er eerder over gehad, dus die vrijheid, die vrijheid die je ook creëert in je persoonlijk leven, maar ook in de manier waarop- je poëzie is ook heel vrij. Het is heel anders dan de poëzie die je schreef toen je zestien, zeventien jaar oud was. Daarin reflecteer je ook, hè,

dat er geen grenzen zijn, eigenlijk. Die vrijheid brengt ook iets, denk ik, het ervaren van vrijheid.

Aline: Ja, en toch niet helemaal, want in andere aspecten heb je nog steeds- je bent heel erg gebonden aan cultuur en religie, en dus de balans daarin vinden is heel erg moeilijk. Want ik hoor elke dag commentaar, van de Arabische deel van de samenleving van Curaçao, of van m'n familie in het buitenland die elke dag iets te zeggen hebben. Maar ik moet ervoor zorgen dat ik dat- dat ik weer naar mijn doel ga kijken. Want ik vind dat ik niks negatiefs ben aan het doen.

Frank: Nee, je bent iets heel positiefs aan het toevoegen.

Aline: Dus en ik herinner me dan van: zij hebben toch een ander perspectief dan wat ik heb, dus zij hebben toch... zij begrijpen niet helemaal wat mijn doel is en wat mijn perspectief is. Dus ik begrijp dat en ik probeer dan balans te vinden tussen hoe het aan hun uit te leggen en hoe door te gaan met wat ik wil bereiken. Dus daar ben ik nog niet, dat zeg ik heel duidelijk. Het is super moeilijk en ik leer elke dag weer iets nieuws, hoe je daarmee om moet gaan, en elke dag krijg nieuw soort commentaar

Maghalie: Wat ik herken ook wel en wat ik eigenlijk zelf- hoe ik dat ervaar, zeg maar, is dat je in jouw religie zeg maar ook een voorbeeld kan zijn van anderen. Dus hoe je op een andere manier... want vaak hebben onze religies, hebben mensen ook in een hokje geplaatst, een moslima of een christen, moet dit- dit is het hokje. En ik denk dat je heel veel kracht kunt halen uit geloof, door juist ook die sin frontera, en dat je een nieuw soort, nieuwe invulling kan geven aan hoe dat geloof ook kan worden beleefd en dat je ook daarin dan een voorbeeld kunt zijn. Dus dat je dus een gelovige moslima kan zijn, die over bepaalde dingen anders denkt, maar ook gedreven vanuit datzelfde geschriften, vanuit diezelfde inspiratie. Dus het is niet dat je jouw religie opzij zet...

Aline: Helemaal niet.

Maghalie: ...maar dat je je religie zeg maar zelf vorm geeft. En tenslotte zijn we allemaal gemaakt, denk ik, zijn we allemaal zelf ook een product. We zijn een schilderij, we zijn een boek, we zijn alles. En gemaakt om te zijn wie jij bent, en dit is de kleur die jij laat zien. En daarin zit, denk ik, ook iets heel erg, en ik denk dat dat ultieme vrijheid is, als je dat dus kunt, gewoon dat pad zelf kunt bewandelen en daarin, ja, voor anderen ook een inspiratie kan zijn.

Aline: Ja, ja, dat is heel erg belangrijk, vooral om, ja... van religieus perspectief. Het is heel moeilijk, want er zijn al enkele vereisten hoe een moslima eruit moet zien of hoe zij zich moet gedragen. Maar ik denk van: is het schrijven van een boek een... ben ik- *am I sinning* met het schrijven van een boek? In mijn perspectief niet, want ik ben juist aan het laten zien dat ik trots ben om dit onderdaan van Mohamed te zijn. Ik heb het in mijn boek opgenomen. Ik ben mensen aan het laten zien: dit ben ik, ik ben mijn cultuur aan het laten zien, op mijn kaft zelf, met allemaal Libanese aspecten. Dus ik vind juist: ik ben alles omhoog- ik ben alles hoog aan het houden. Mijn religie, mijn cultuur, mijn achtergrond, mijn doelen, alles.

Frank: En je staat niet alleen, hoor. Ik ga jou binnenkort, je moet mij even je adres geven, je postadres, ik ga jou boeken sturen van moslima's die in Nederland schrijven. Hanan Faour, mijn grote favoriet, komt ook in januari lesgeven.

Aline: Wauw.

Frank: Aya Sabi, Malika Soudani, zijn hewl bijzondere vrouwen. En ook, Hanan dan, ook met een Libanese achtergrond. Je staat niet alleen, het is goed om dat te weten. Misschien op Curaçao heb je het idee: ik ben alleen, maar er zijn, als het hier om gaat, heel veel jonge moslima's in Europa die boeken schrijven, en wat voor boeken, hele goede boeken.

Aline: Ja, ja, want het is wel een... als iemand- ik vind, als iemand tegen me zegt dat ik het niet kan of dat ik het niet moet doen, dan doe ik het juist om te laten zien van: maar waarom niet. Dus zo zie ik het een beetje. Mijn vader was het hier helemaal niet mee eens, en misschien nog niet ermee eens. Maar ik denk van: op een gegeven moment, ik kan zijn perspectief niet veranderen, maar ik kan wel misschien iets erbij toevoegen. Misschien kan ik laten zien van: het is toch niet zo erg. Dus ik hoop dat-ie het wel, dat-ie het wel op een gegeven moment gaat begrijpen. Maar hij heeft ook een heel ander perspectief op het leven, dus daar wordt het wel wat moeilijker.

Frank: Ja, je hoeft dat perspectief ook niet te veranderen.

Aline: Oh, nee.

Frank: Dat is niet nodig.

Aline: Nee, dat vind ik ook niet nodig, want ja, ik vind van: ik heb mijn eigen, dus hij mag ook z'n eigen hebben.

Maghalie: Denk je dat als jij was blijven wonen waar je bent geboren, dat je dan anders was? Heb je het gevoel van dat het feit dat je hier bent, op Curaçao bent grootgebracht, dat je bicultureel bent of multicultureel bent, dat het jou heeft verrijkt in wie je bent als persoon?

Aline: Zeker, ja, zeker. Curaçao is gewoon, ja, Curaçao dat is alles. Maar ik denk dat, voor die... de ambitie en de doorzettingsvermogen die ik heb, zou niet anders zijn, alleen misschien wel op andere terreinen. Misschien- dan ga ik heel erg alleen maar op het professionele af, alleen maar op carrière gericht en niet misschien op literatuur gericht of op de cultuur of de samenleving. Dat heeft wel Curaçao gebracht. Maar ik denk van... ja, persoonlijk of qua persoonlijkheid ben ik zo en vooral omdat ik weer de oudste ben van alles in mijn familie, dus je voelt een verantwoordelijkheid van alle kanten op, ja.

Frank: Welke positie heb jij in het gezin?

Maghalie: Ik ben de middelste.

Frank: Ja.

Maghalie: Ik heb een broer boven mij en ik heb een broer onder mij.

Frank: Je bent echt de *middle woman* overal.

Maghalie: Ja, misschien wel ja. De brug, ja.

Frank: De middelste is ook vaak de vrijste, hè.

Maghalie: Ja, dat zeggen ze, hè. De oudste, die heeft het allemaal voor moeten... die heeft het moeten voorvechten en de weg moeten banen, zeg maar.

Frank: De jongste kan lekker... *freewheelen*, maar vindt ook wat moeilijk *purpose*, een doel, en de middelste...

Maghalie: *So I'm a blessed person.*

Aline: Oh ja, dat zijn we allemaal.

Frank: Ja, ik merk heel veel... en ik voel heel veel en ik hoor heel veel analogie. Het is heel toevallig dat jullie hier samen aan tafel zitten. Het enige is dat jullie samen bij Wintertuin een boek uitgeven. Jullie kenden elkaar niet, maar er blijkt een hele diepe schrijversband te bestaan tussen jullie, maar niet alleen op schrijversvlak, maar ook de opdracht die je jezelf stelt en de behoefte die er ook is in de samenleving. Wat jij zo mooi zegt, het zijn van een spiegel en het bieden van een spiegel. Ik wil jullie enorm bedanken voor dit gesprek.

Voice-over #2: Ben je benieuwd naar *Oro is goud* en *Sin frontera*? Je bestelt de boeken op shop.wintertuin.nl.

Voice-over: Dit is een podcast van Wintertuin, aangesloten bij De Nieuwe Oost. Volg ons in jouw favoriete podcastapp voor meer podcasts over verhalen, literatuur en schrijven. Tot de volgende keer!